

3. BÖLÜM

DİJİTAL DÖNÜŞÜMDE HEMŞİRELİK BAKIM KALİTESİ

Derya AKÇA DOĞAN¹

BAKIM KAVRAMI

Bakım sözlük anlamı ile “*bakma işi; bir şeyin iyi gelişmesi, iyi bir durumda kalması için verilen emek; birinin beslenme, giyinme vb. gereksinimlerini üstlenme ve sağlama işi*” olarak tanımlanmıştır ⁽¹⁾. Leininger’e göre bakım, insani bir durumu, yaşam tarzını iyileştirmek veya geliştirmek için belirgin veya öngörülen ihtiyaçları olan bir bireye yönelik yardımcı, destekleyici veya olanak sağlayan davranışlarla ilgili fenomenleri ifade eder ⁽²⁾. Watson’a göre bakım, bir dizi evrensel hümanist fedakar değere dayanır. Hümanist değerler, nezaket, empati, ilgi ve kendine/başkalarına karşı sevgiyi içerir. Çocukluk deneyimlerinden gelirler. İnançlar, kültürler ve sanatla zenginleşirler ⁽³⁾.

Hemşirelik bakımı, hemşirelik mesleğinin mesleki bir yükümlülük olarak üstlenmesiyle nitelik kazanmış ve özelleşmiş bakımdır ⁽⁴⁾. Henderson’a göre hemşirelik bakımı temel insan ihtiyaçlarına dayanmaktadır. Temel hemşirelik bakımı, bireye bu temel ihtiyaçlarında yardım etmek veya bireyin bunları yardım almadan yapabileceği koşulları sağlamaktır ⁽⁵⁾. Orem ise hemşirelik bakımını, kişisel sağlık durumları nedeniyle kişilerin kendilerine gerekli öz bakım yeterliliğini ve niteliğini sürekli olarak sağlayamaması durumunda yerine getirilmesi gereken bir işlev olarak görmektedir ⁽⁶⁾.

Bakım kavramı hemşirelik kuramcıları tarafından farklı farklı yorumlansa da insanın varoluşundan bu yana ihtiyaç duyduğu temel yapı taşıdır ve hemşirelik nitelikli bakım verme üzerine temellenir ⁽⁴⁾.

¹ Dr., Bursa Uludağ Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, deryaakca@uludag.edu.tr

Tablo 3. Geleceğe liderlik etmek için hemşirelere verilebilecek öneriler ⁽²³⁾

İlk adım	Çok okuyun (hemşirelik dışında bile).
İkinci adım	Ekip üyelerinin işlerini ve yaşamlarını etkileyen büyük teknolojik yeniliklerden haberdar olmasını sağlayın.
Üçüncü adım	Hemşirelik deneyimini etkileyen belirli yeni girişimler hakkında konuşmalar düzenleyin.
Dördüncü adım	Ekip üyelerini, bakım vermedeki yenilikleri etkileyen toplantılara/ tartışmalara/kararlara yönlendirin.
Beşinci adım	Bakımda ortaya çıkan ve yeniliği benimsemek için kendi istekliliğinizi/yararlılığınızı gözden geçirin.
Altıncı adım	Ekip üyelerini, hastaların yaşamlarında gerçek bir fark yaratma konusunda sorumlu tutarak yeniliğin işe yaramasını sağlayın.

KAYNAKLAR

1. TDK. Türk Dil Kurumu. (06/06/2021 tarihinde <https://sozluk.gov.tr> adresinden ulaşılmıştır).
2. Leininger MM. Leininger's theory of nursing: Cultural care diversity and universality. *Nurs Sci Q.* 1988;1(4):152–60. Doi: 10.1177/089431848800100408
3. Watson J. Watson's theory of human caring and subjective living experiences: Carative factors/caritas processes as a disciplinary guide to the professional nursing practice. *Texto Context Enferm.* 2007;16(1):129–35. Doi: 10.1590/S0104-07072007000100016
4. Göçmen Baykara Z. Hemşirelik bakımı kavramı. *Türkiye Biyoetik Derg.* 2014;1(2):92–9. Doi: 10.5505/tjob.2014.54264
5. Henderson V. The nature of nursing. *Am J Nurs.* 1964;64(8):62–8. Doi: 10.2307/3419278
6. Bebiglia VA, Banfield B. (2018). Self-care deficit theory of nursing. In Alligood MR, (Ed.), *Nursing theorists and their work e-book* (pp. 198-212). Elsevier Health Sciences.
7. Campbell SM, Roland MO, Buetow SA. Defining quality of care. *Soc Sci Med.* 2000;51(11):1611–25. Doi: 10.1016/S0277-9536(00)00057-5
8. WHO. World Health Organization. Quality of care. (05/06/2021 tarihinde https://www.who.int/health-topics/quality-of-care#tab=tab_1 adresinden ulaşılmıştır).
9. Donabedian A. The quality of care: How can it be assessed? *JAMA J Am Med Assoc.* 1988;260(12):1743–8. Doi: 10.1001/jama.1988.03410120089033
10. Neves TMA, Parreira PMSD, Graveto JMGN, et al. Nurse managers' perceptions of nurse staffing and nursing care quality: A cross-sectional study. *J Nurs Manag.* 2020;625–633. Doi: 10.1111/jonm.12966
11. Church CD. Defining competence in nursing and its relevance to quality care. *J Nurses Prof Dev.* 2016;32(5):E9–14. Doi: 10.1097/NNN.0000000000000289
12. Ertem G, Sevil Ü. Geliştirilen standartlar doğrultusunda verilen hemşirelik bakımının bakım kalitesine ve hasta memnuniyetine olan etkisinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilim Derg.* 2007;4(2):1–13.
13. Owayolu N, Bahar A. Hemşirelik ve kalite. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Derg.* 2006;9(1):104–10. Doi: 10.17049/ahsbd.53228
14. TUBİTAK. Dijital Dönüşüm Nedir? - Dijital Akademi. (01/06/2021 tarihinde <https://dijitalakademi.bilgem.tubitak.gov.tr/dijital-donusum-nedir> adresinden ulaşılmıştır).

15. Cambridge English Dictionary. (01/06/2021 tarihinde <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/digitize?q=digitization> adresinden ulaşılmıştır).
16. Ricciardi W, Pita Barros P, Bourek A, et al. How to govern the digital transformation of health services. *Eur J Public Health*. 2019;29:7–12. Doi: 10.1093/eurpub/ckz165
17. WHO. World Health Organization, Regional Office for Europe. Future of digital health systems: Report on the WHO Symposium on the Future of Digital Health Systems in the European Region. 2019. (01/06/2021 tarihinde <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/329032/9789289059992-eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y> adresinden ulaşılmıştır).
18. Barbosa S de FF, Abbott P, Dal Sasso GTM. Nursing in the digital health era. *J Nurs Scholarsh*. 2021;53(1):5–6. Doi: 10.1111/jnu.12620
19. Bhavnani SP, Parakh K, Atreja A, et al. 2017 Roadmap for innovation—ACC health policy statement on healthcare transformation in the era of digital health, big data, and precision health. *J Am Coll Cardiol*. 2017;70(21):2696–718. Doi: 10.1016/j.jacc.2017.10.018
20. Asi YM, Williams C. The role of digital health in making progress toward Sustainable Development Goal (SDG) 3 in conflict-affected populations. *Int J Med Inform*. 2018;114:114–20. Doi: 10.1016/j.ijmedinf.2017.11.003
21. Meskó B, Drobni Z, Bényei É, et al. Digital health is a cultural transformation of traditional healthcare. *mHealth*. 2017;3:38–38. Doi: 10.21037/mhealth.2017.08.07
22. Rowlands D. What is digital health? And why does it matter? 2019. (25/05/2021 tarihinde https://digitalhealth.org.au/wp-content/uploads/2020/02/DHWA_WHITEPAPER_2019.pdf adresinden ulaşılmıştır).
23. Porter-O'Grady T. Turning the page. *Nurs Manage*. 2019;50(9):40–7. Doi: 10.1097/01.NUMA.0000579012.32858.2b
24. Booth RG, Strudwick G, McBride S, O'Connor S, Solano López AL. How the nursing profession should adapt for a digital future. *The BMJ*. 2021;373:1–5. Doi: 10.1136/bmj.n1190
25. Ulupınar F, Toygar ŞA. Hemşirelik eğitiminde teknoloji kullanımı ve örnek uygulamalar. *Fiscaoeconomia*. 2020;4(2):524–37. Doi: 10.25295/fsecon.2020.02.013
26. Karahan A, Kav S. Hemşirelikte mesleki yetkinlik. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Derg*. 2018;5(2):160–8. Doi: 10.31125/hunhemsire.454377
27. Hall WA. Whither nursing education? Possibilities, panaceas, and problems. *Nurse Educ Today*. 2009 Apr 1;29(3):268–75. Doi: 10.1016/j.nedt.2008.09.005
28. Burkhardt MA, Nathaniel AK. (2013). Teknoloji ile ilişkili konular. Şule Ecevit Alpar, Nefise Bahçecik, Ülkü Karabacak (Ed.), *Çağdaş Hemşirelikte Etik içinde* (Üçüncü baskı., s. 230-267). İstanbul: İstanbul Medikal Sağlık ve Yayıncılık.
29. ANA. American Nurses Association. Code of Ethics for Nurses with Interpretive Statements. (06/06/2021 tarihinde <https://www.nursingworld.org/practice-policy/nursing-excellence/ethics/code-of-ethics-for-nurses/coe-view-only/> adresinden ulaşılmıştır).
30. Robert N. How artificial intelligence is changing nursing. *Nurs Manage*. 2019; 50(9):30–9. Doi: 10.1097/01.NUMA.0000578988.56622.21
31. Pektekin P. (2017). Sağlıkın değerlendirilmesinde teknoloji kullanımı. Fatma Eti Aslan (Ed.) *Sağlığın değerlendirilmesi ve klinik karar verme içinde* (s. 171–179.). Ankara: Akademisyen Tıp Kitabevi.
32. Harrington L. Going digital: What does it really mean for nursing? *AACN Adv Crit Care* 2016; 2016;27(4):358–61. Doi: 10.4037/aacnacc2016263
33. Rouleau G, Gagnon MP, Côté J, et al. Impact of information and communication technologies on nursing care: Results of an overview of systematic reviews. *J Med Internet Res*. 2017;19(4). Doi: 10.2196/jmir.6686

34. Lapão LV. The nursing of the future: Combining digital health and the leadership of nurses. *Rev Lat Am Enfermagem*. 2020;28:1–3. Doi: 10.1590/1518-8345.0000.3338
35. The Lancet Digital Health. Reflecting on a future ready for digital health. *Lancet Digit Heal*. 2020;2(5):e209. Doi: 10.1016/S2589-7500(20)30087-X
36. Busse R, Klazinga N, Panteli D, et al. Improving healthcare quality in Europe: Characteristics, effectiveness and implementation of different strategies. European observatory on health systems and policies: Copenhagen, Denmark, 2019.